

SLAVNOSTNI NAGOVOR PREDSEDNIKA DRŽAVNEGA ZBORA

DR. MILANA BRGLEZA OB DRŽAVNEM PRAZNIKU DNEVU SUVERENOSTI

Pivka, 25. oktober 2017

Spoštovani gospod predsednik Republike Slovenije,
spoštovane predstavnice in predstavniki Zveze veteranov vojne za Slovenijo,
Zveze policijskih veteranskih društev Sever,
Zveze društev vojnih invalidov Slovenije,
Zveze združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije
ter drugih domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije,
spoštovane državljanke in državljani ter cenjeni gostje,

štejem si v izjemno čast, da danes stojim pred vami kot govornik ob dnevu suverenosti, državnem prazniku, ki simbolizira enega zadnjih, a ključnih korakov pri uresničevanju pravice slovenskega naroda do samoodločbe. Ponosen sem, da spadam v krog tistih sedemdesetih poslancev, ki so v Državnem zboru predlogu, da v naši državi uveljavimo praznik, ki ga praznujemo danes, odločno pritrdili. Kajti, kot sem zapisal v svoji lanski poslanici, ta praznik »predstavlja vrh obeležitev nastanka slovenske države; gre za nekakšen praznični Triglav, kjer en krak predstavlja plebiscit in odločitev za samostojno Slovenijo, drugega razglasitev samostojne države, vrh, ki povezuje oba prejšnja kraka, pa predstavlja prav današnji praznik, dan suverenosti. Gre za dan, ko je s slovenskega ozemlja odšel zadnji vojak jugoslovanske ljudske armade in je Slovenija lahko zadihala svobodo in demokracijo«.

A svoboda in demokracija nista bili samoumevni. Zanju smo se morali ne le boriti, marveč v našem boju tudi zmagati. Slovenija si je namreč svojo suverenost najprej priborila, jo nato pridobila, z mednarodnim priznanjem s strani drugi držav pa jo tudi mednarodnopravno uveljavila. Ti časi niso bili lahki. Četudi sem bil takrat še mlad, se še kako dobro spomnim, kako smo z upanjem in zanosom čakali, da bodo našo suverenost, ki je postajala vse bolj resnična in dejanska, s svojimi ravnanji ali izrecno priznali tudi drugi subjekti v mednarodni skupnosti. In na današnji dan, 25. oktobra, smo storili tisti ključni korak lastne efektivne oblasti nad našim ozemljem in prebivalstvom – s slovenske zemlje je stopil še poslednji tuj vojak. In z njim škorenj vojske, ki je na dan razglasitve naše samostojnosti, na Primorskem pa celo dan prej, začela rožljati z orožjem in nas 27. junija 1991 celo napadla. Četudi so se priprave na odhod jugoslovanske armade začele že prej, smo njen dejanski odhod do zadnjega trenutka spremljali z zadržanim dihom. V upanju in pričakovanju njenega odhoda je namreč v nas še vedno tlel kanček previdnosti, če bi v zadnjem trenutku, ko bi naša pozornost – pa čeprav le za trenutek – popustila, JLA še zadnjič udarila. A JLA je odšla. Tokrat brez enega strela, brez ene žrtve, brez ene rane.

Ob tem mi dovolite izpostaviti opažanje, ki je morda res bolj simbolično kot dejansko, a je za samostojnost, samobitnost in suverenost izjemno pomembno. Tuji vojaki niso samo odšli, temveč so odšli sklonjenih glav. Kot po boju odidejo poraženci. Kot zemljo zapusti tisti, ki ji je storil zlo in na njej ni več zaželen. Zato je Slovenija v noči s 25. na 26. oktober 1991 zadihala s polnimi pljuči. Domovina je bila svobodna, domovina je bila rešena. Med nami ste danes najverjetneje mnogi, ki ste bili zraven v Luki Koper, takrat, ko je ladja s poslednjimi jugoslovanskimi vojaki zapuščala slovenske vode. Vaši občutki so bili zagotovo mogočni, kajti takrat je bilo dokončno jasno, da je David premagal Goljata. In prav je, da

smo na to, kar smo dosegli, na svojo samobitnost, samostojnost in suverenost, ponosni. Kdo pa bo ponosen, če ne mi? Mi, ki smo si v zgodovini vse bitke, v katere smo bili potisnjeni proti svoji volji, izbojevali; mi, ki nam zgodovina ni prizanašala; mi, ki smo desetletja in stoletja sanjali svojo državo in jo na koncu ne le dosanjali, ampak si jo tudi izborili.

Gospa in gospodje,

državljanom in državljanke Slovenije gre zasluga za to, da imamo danes svojo državo, da smo gospodar na svoji zemlji in da smo pripoznani in prepoznani kot zanesljiv partner tudi širše – v regiji, v Evropski uniji in celotni mednarodni skupnosti. A to je zgolj ena plat kovanca. Druga plat, ki pride s prepoznavnostjo, predstavlja veliko odgovornost. Odgovornost do sebe, svojih državljanov in državljanke, do drugih državljanov in državljanke Evropske unije in tudi do globalnih izzivov in problemov.

Ta odgovornost je danes ključna. Svet, v katerem živimo, je namreč drugačen od tistega, ki smo ga živeli leta 1991. Postaja vse bolj neusmiljen, vse bolj zapleten, vse bolj tog, a tudi nepredvidljiv. Leta 1991 so nam želeli uničiti sanje, a vedeli smo, da smemo in moramo delati tako, kot nam velijo sanje. In vedeli smo, da bomo na koncu zmagovalci mi.

Danes se zdi, da se v Evropski uniji in širše v svetu ljudem jemlje pravico do sanj, sanj, ki se morda tudi nam danes zde v določenih segmentih skorajda samoumevne – pravico do sanj o življenju v miru, do sanj o dostojnem življenju, do sanj o lastni družbeni pogodbi in končno, do sanj o lastni državi. In tu se moramo državljanke in državljan Republike Slovenije, ki smo si svojo državo izborili, postaviti na takšno stališče, kot smo ga imeli takrat, ko smo se sami osamosvajali: Evropska unija mora biti prostor, kjer bodo vse države obravnavane enako in kjer bodo njihova prizadevanja obravnavana v okviru enakega spoštovanja vseh pravnih norm. Evropska unija ne sme postati skupnost prvorazrednih držav, ki bodo nepravilno postavljale mejne kontrole in rušile civilizacijske pridobitve brezmejne Evrope ali ne bodo spoštovale vseh človekovih pravic, ter drugorazrednih držav ali pa morda le manjših in s tem šibkejših držav ali, v določenih primerih tudi le njihovih posameznih manjšinskih skupnosti, ki bodo morale te nepravilnosti nemo trpeti. Ne smemo dopustiti, da lahko nekatere države v EU skorajda samovoljno uveljavljajo svoje interese, druge pa morajo njihove izkupičke le prenašati v svoj notranji pravni red. Prav tako EU ne sme obsegati samo ideje skupnega trga, s koncentracijo dobičkov nekaterih na račun zatiranja, izkoriščanja in kršenja človekovih pravic drugih njenih državljanov in prebivalcev. Kajti, če bo v EU začelo prevladovati sprenevedanje, namesto skupnega reševanja problemov arogantno gledanje stran takrat, ko bi skupaj morali oz. še imamo možnost reagirati, ter arbitrarne kršitve temeljev prava EU in mednarodnega prava, bo takšna EU izgubila svoj smisel in svojo legitimnost. EU mora biti in ostati domovina vseh – velikih, malih, bogatih in tistih, ki s pomočjo evropskega sna še vedno potujejo večjemu blagostanju naproti. Takšno združeno Evropo so si zamislili njeni antifašistični očetje in takšno moramo udejanjiti.

Gospa in gospodje,

Slovenija je danes postavljena pred odgovorno nalogo, ko se mora odločiti, kako naprej. Ne le zase in sedanje rodove, ampak predvsem za prihodnje, kajti, kot pravi Oton Župančič, »domovina je ena, nam vsem dodeljena«. In za to domovino so se borili naši ljudje v prvi svetovni vojni, med Maistrovimi borci, v Tigru, v narodnoosvobodilni borbi in v osamosvojitveni vojni. Zato je prav, da to domovino, njen jezik in njene dobrobiti ohranimo za tiste, ki pridejo za nami, naše otroke in vnuke. Zato, gospa in gospodje, bodimo ponosni na to, kar smo dosegli, predvsem pa ta ponos prenašajmo na mlade. Iskren ponos na

naše skupne dosežke, pa tudi ponos na manjše in večje dosežke naših sodržavljanek in sodržavljanov, nam bo dal moč in zanos, da se spopademo z izzivi, ki nas čakajo ter popravimo napake, ki smo jih v preteklosti storili.

Naj si za konec dovolim z vami deliti še kratko zgodbo o nastanku dneva suverenosti, ki pa se mi zdi izjemno pomembna. Današnjega praznika namreč najverjetneje ne bi bilo, če se zanj ne bi posebej zavzel poslanec Državnega zbora Marjan Dolinšek iz moje SMC. Ko je na začetku mandata k meni pristopil s to idejo, sem najprej pomislil, da bo to verjetno težko izpeljati. A Marjan ni obupal. Danes, tri leta pozneje, sem mu za njegovo vztrajnost hvaležen. Prazniki so namreč namenjeni krepitvi skupnosti. In dan suverenosti je gotovo praznik, ki nas povezuje.

Naj tako ostane, predvsem pa naj se naša skupna pripadnost domovini v prihodnje še naprej krepi. Razlogov za to imamo več kot dovolj.

Iskrene čestitke ob dnevu suverenosti!

Naj živi Republika Slovenija!